

27.11x21.85	1/2	2	עמוד	כותרת	כלכליסט - כותרת	03/07/2024	90746583-2
				הרצליה מכון אהרן למדיניות כלכליתאוניברסיטת רייכמן - 84260			

לא גיוס ולא עבודה

לא משתלם לעבוד: כך המדינה מסייעת להבריח את החרדים משוק העבודה

אברך שייצא לעבוד צפוי לשכר של 7,700 שקל בלבד, ובנוסף יאבד הטבות ששוות 4,300 שקל. מחקר של מכון אהרן מגלה כיצד התועלת הכלכלית של עבודה מתגמדת ליד הנזק החברתי שממנו יסבול החרדי שייצא לשוק התעסוקה

אבל בגלל המלחמה הסתפקו המפלגות החרדיות בהמשך התוספת של חצי מיליארד שקל.

מהמחקר של אקסלרד ושרה עולה, שהפגיעה באברך שיוצא לשוק העבודה תהיה לא רק במעמדו החברתי ובסיכוייו לרשום את ילדיו למוסדות חינוך יוקרתיים. בשל העובדה שלא למד מתמטיקה ואנגלית ולא רכש את המיומנויות הדרושות לשוק העבודה, הוא צפוי לשכר ממוצע של 7,681 שקל בלבד. במקל ביל יפסיד בשל היציאה לעבודה 4,325 שקל, מהם 2,667 שקל בשל אובדן הכנסות הקשורות להיות אברך ו-1,658 שקל בשל תוספת הוצאות (למשל, צמצום ההנחה במעונות היום). מש מעות הרבר היא שתוספת ההכנסה למשק הבית החרדי תהיה כ-3,400 שקל בלבד, לעומת תוספת הכנסה של כ-6,100 שקל לגבר יהודי לא חרדי, שיוצא לעבודה. אם נזכור את המחיר החברתי הכבד לאובדן מעמד האברך, במקרים רבים 3,400 שקל לחדש אינם פיתוי מספיק לצאת לעבוד.

תלות גדולה בהנחה במעונות יום

מטרת המחקר היתה לאתר את החסמים בדרך לשילוב גברים חרדים בעבודה מכניסה ומציאת דרכים להתגבר על חסמים אלה. למחקר קשר ישיר לוויכוח על השוויון בנטל, משום שהרצון לצאת לעבוד הוא אחת הסיבות שמעודדות גברים חרדים להתגייס והצבא הוא מסלול טוב להשתלבות בשוק העבודה. בנוסף, המחקר קשור ישירות לוויכוח המשפטי על המשך מימון ההנחות לאברכים במעונות יום, משום שהן אחת ההטבות העיקריות שמעודדות אברכים לא לצאת לעבוד.

המחקר של אקסלרד ושרה, שיוצג בכנס השנתי של מכון אהרן למדיניות כלכלית באוניברסיטת רייכמן ב-10 ביולי, הולך בדרכי מחקר דומה שפרסמו החוקרים כפיר בן זואב קירל מאגף הכלכלן הראשי באוצר ב-2019 על סמך נתוני סקר ההוצאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מ-2016. בן וקירל גילו אז שהנזק הנגרם לגבר חרדי מיציאה לעבודה עמד אז על 5,400 שקל. אלא שאקסלרד ושרה לא רק ערכנו את הנתונים לסקרי ההוצאות של 2019-2021, אלא שבניגוד לקירל ובן, הם חישבו את הנתונים לגברים צעירים יותר בגיל שבו המדינה שואפת שהם ייכנסו לעבודה 25-29.

לפי אקסלרד ושרה, "ההפסד הכרוך ביציאה לעבודה קשור בקצבאות והטבות שהמדינה מעניקה לאברכים. הטבות כמו: קצבת אברך, הנחה בארנונה, הנחה במעונות. הטבות אלו, שאינן מותנות במיציאו כושר השתכרות, פועלות כמלכודת עונית, שכן הן מבטלות את הכדאיות של יציאה לשוק העבודה".

אקסלרד מסבירה, שהשאירה היא שהגברים החרדים יעברו מהפכה דומה לזו שעברו הנשים. שיעור התעסוקה של נשים חרדיות עלה דרמטית ב-20 השנה האחרונות מאז הקיצוץ בקצבאות הילדים ב-2003 והגיע ליותר מ-80%, כמעט כמו נשים יהודיות לא-חרדיות. לעומת זאת, שיעור התעסוקה של גברים חרדים רדש שנים ארוכות סביב ה-52% ועלה בשנה האחרונה

בלעדי כלכליסט

עוד עולה מהמחקר, כי אברך מקבל במוצע כ-2,000 שקל מהכולל, כאשר כחצי מהכסף מגיע מהמדינה וכחצי מכספים שמגייס הכולל (ישיבה לגברים נשואים). נזכיר כי תקציב הישיבות הוגדל בהכסמים הקואליציוניים האחרונים בחצי מיליארד שקל מ-1.2 מיליארד ששקל ל-1.7 מיליארד שקל ב-2023. הכוונה היתה להגדילו ל-2 מיליארד שקל השנה,

חלל עבודה חרדי בבני ברק "מרכז אחים". המלצה להגביר הכשרה טכנולוגית צילומים: עמית שעל, אלכס קולומיסקי, אורן שלו

שחר אילן

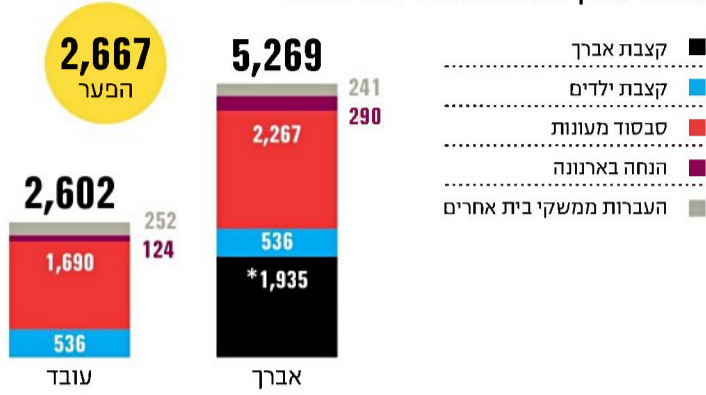
הנזק הצפוי לאברך שיוצא לעבודה בגין אובדן הכנסות ותוספת הוצאות הוא כ-4,300 שקל לחדש. השכר הצפוי של האברך הוא כ-7,700 שקל בלבד בשל המיומנויות הנמוכות שהוא מגיע איתן לשוק העבודה. משמעות הרבר שתוספת ההכנסה הצפויה למשפחה החרדית מיציאת האברך לעבודה היא כ-3,400 שקל בלבד, לצד פגיעה כבדה במעמד החברתי. כך עולה ממחקר של ד"ר הלה אקסלרד ממכון אהרן למדיניות כלכלית באוניברסיטת רייכמן והכלכלן תום שדה בנושא "האם משתלם לגברים חרדים להצטרף לשוק העבודה". על פי המחקר, סל ההטבות הממוצע לאברך בגיל 25-29 עומד 5,269 שקל, מתוכם 4,060 שקל מהמדינה ו-1,209 שקל מהקהילה. יש לזכור שמדובר בהטבות נטו, שאין משלמים עליהן מסים, כלומר השווי שלהן בפועל גדול בהרבה.

בנוסף, חלק מההטבות מושפעות ממספר הילדים - כלומר מההטבות של אברכים מבוגרים יותר, שיש להם יותר ילדים, גבוהות יותר. ההטבה הגדולה ביותר היא ההנחות במעונות יום, שעומדות בסימן מחלוקת משפטית קשה עכשיו, ועומדות על 2,267 שקל אצל אברך לא עובד ו-1,690 שקל אצל אברך שיוצא לעבודה. יצוין כי חוות דעת של הלשכה המשפטית של משרד העבודה קובעת שלאחר פסיקת בג"ץ שאסרה לממן תלמידי ישיבות שאיברו את רחיק השירות, יש קושי משפטי להמשיך לסבסד להם הנחות במעונות יום. בעבר חשף כלכליסט ששליש מעלות ההנחות במעונות יום, כ-400 מיליון שקל מתוך 1.2 מיליארד שקל, מגיע לאברכים. זאת, אף שהמטרה המוצהרת של סבסוד המעונות היא עידוד יציאה לעבודה.

11.43x32.51	2/2	3	עמוד	כותרת - כלכלי סט	03/07/2024	90746582-1
הוצגה מכון אהרן למדיניות כלכלית ואוניברסיטת רייכמן - 84260						

מרב הטבות לא צריך תלוש שכר בשקלים

הטבות לאורך מול הטבות לגבר עובד בממוצע

הכנסות משק בית חרדי, שבו גבר בגיל 25-29 לפני ואחרי יציאה לעבודה

לפני יציאה לעבודה	הכנסה פנויה ממוצעת למשק בית	7,625
אחרי יציאת האברך לעבודה	שכר ממוצע צפוי מעבודת הגבר	7,681
	אובדן הכנסות וגידול בהוצאות	4,325
	תוספת הכנסות	3,356
	הכנסה פנויה ממוצעת למשק בית	10,981

*החוקרים ניחו שחצי מהקצבה מהמדינה וחצי מכספים שמגייס הכולל מקור: מכון אהרן

פניעה חברתית
 תוספת ההכנסה של 3,356 שקל בחודש למשק בית חרדי נמוכה יחסית ולא מפצה אותו על הפגיעה במעמדו החברתי ובסיכויים לרשום את ילדיו למוסדות חינוך יוקרתיים

לכ-55% אגף התקציבים באוצר פרסם במאי 2023 תחזית, לפיה אובדן התוצר מאית"ע סוקת חרדים בעשורים הקרובים תעמוד על 6.7 טריליון שקל. הבעיה לרברי אקסלרד, היא שהנשים מקבלות הכשרה שכוללת לימודי ליבה מלאים, בעוד אצל הגברים צריך להתגבר על היעדר לימודי הליבה. החוקרים מפרטים שורת המלצות, אלא שחלקן בלתי אפשרי במציאות הפוליטית הנוכחית. הראשונה היא כמובן לשלב לימודי מתמטיקה ואנגלית לאורך כל שנות הלימוד במערכת החינוך החרדית לבנים. לחילופין הם מצייעים לתמרץ בתי ספר חרדים שיילמדו מתמטיקה ואנגלית לפי התוצאות. זאת, בניגוד מוחלט לתקציבים שהזרימה הממשלה הנוכחית לתלמודי התורה שאינם מלמדים לימודי ליבה. כמו כן הם מציעים לפתח תוכניות לימוד דיגיטליות ללמידה מרחוק עבור נערים חרדים שאינם מקבלים גישה מהישיבות.

השכלה שתתאים לשוק העבודה

המלצה נוספת היא עידוד לימודי הנדסאות הקרב גברים חרדים, שיעלו מאוד את הכנסתם, אבל דורשים השקעה של פחות שנות לימוד מלימודים אקדמאים. לשם כך הם ממליצים על פתיחת מכללות של המכון הממשלתי להכשרה בטכנולוגיה (מה"ט) ביישובים חרדיים ומכניות שיכשירו את הצעירים הח"רדיים ללימודים טכנולוגיים, וכן על מתן מלגות קיום. הבעיה היא כמובן שמלגת הקיום היא הצעה מאוד לא פופולרית כשי מדובר בצעירים שרובם משתמשים משירות צבאי. אקסלרד ושדה חישבו שני תרחישים אפשריים באחד שיעור התעסוקה של גברים חרדים (בגילאי המחקר) משתווה לשיעור התעסוקה הגבוה של נשים חרדיות בלי שיפור בהשכלה הכללית שלהם. במקרה כזה השכר הממוצע לגבר חרדי יורד ב-2% (כי יש יותר עובדים בשכר נמוך. ש"א) והכנסת משקי הבית בקבוצת הגיל הרלבנטית גדלה ב-11%. לעומת זאת אם רמת ההשכלה של הגברים החרדים עולה לזו של הנשים החרדיות, השכר הממוצע שלהם עולה ב-12% והכנסות משקי הבית שלהם עולות ב-21%. התוצאה ברמת המשק היא שאם נסגרים רק פערי התעסוקה בין גברים ונשים חרדים, הרבר יביא ב-2040 לתוספת של 1% להכנסה מעבודה בישראל. אבל אם נסגרים גם פערי ההשכלה - התוספת תהיה כפולה - 2%.

ד"ר הלה אקסלרד. להשוות את הגברים לנשים

